

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

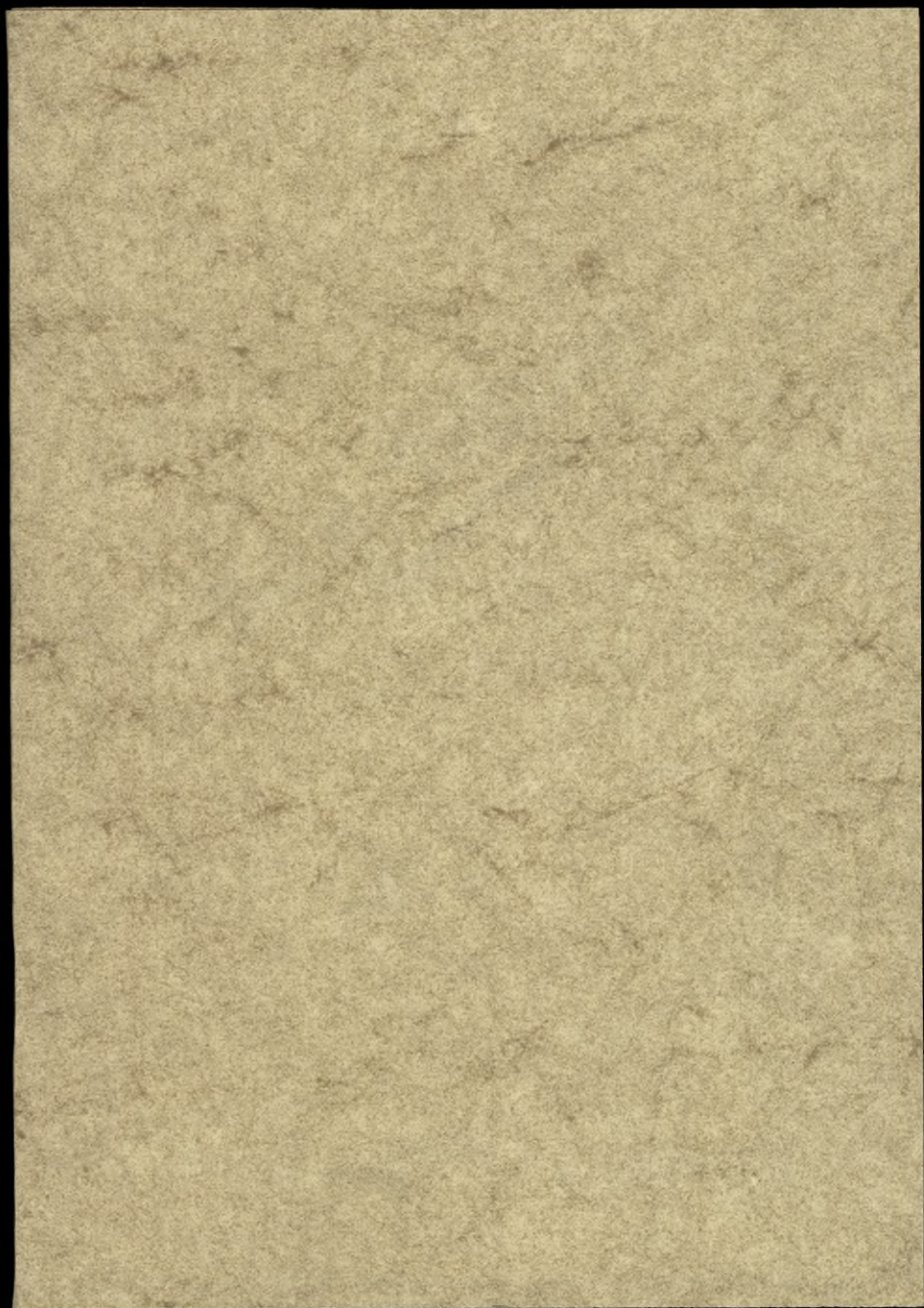
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

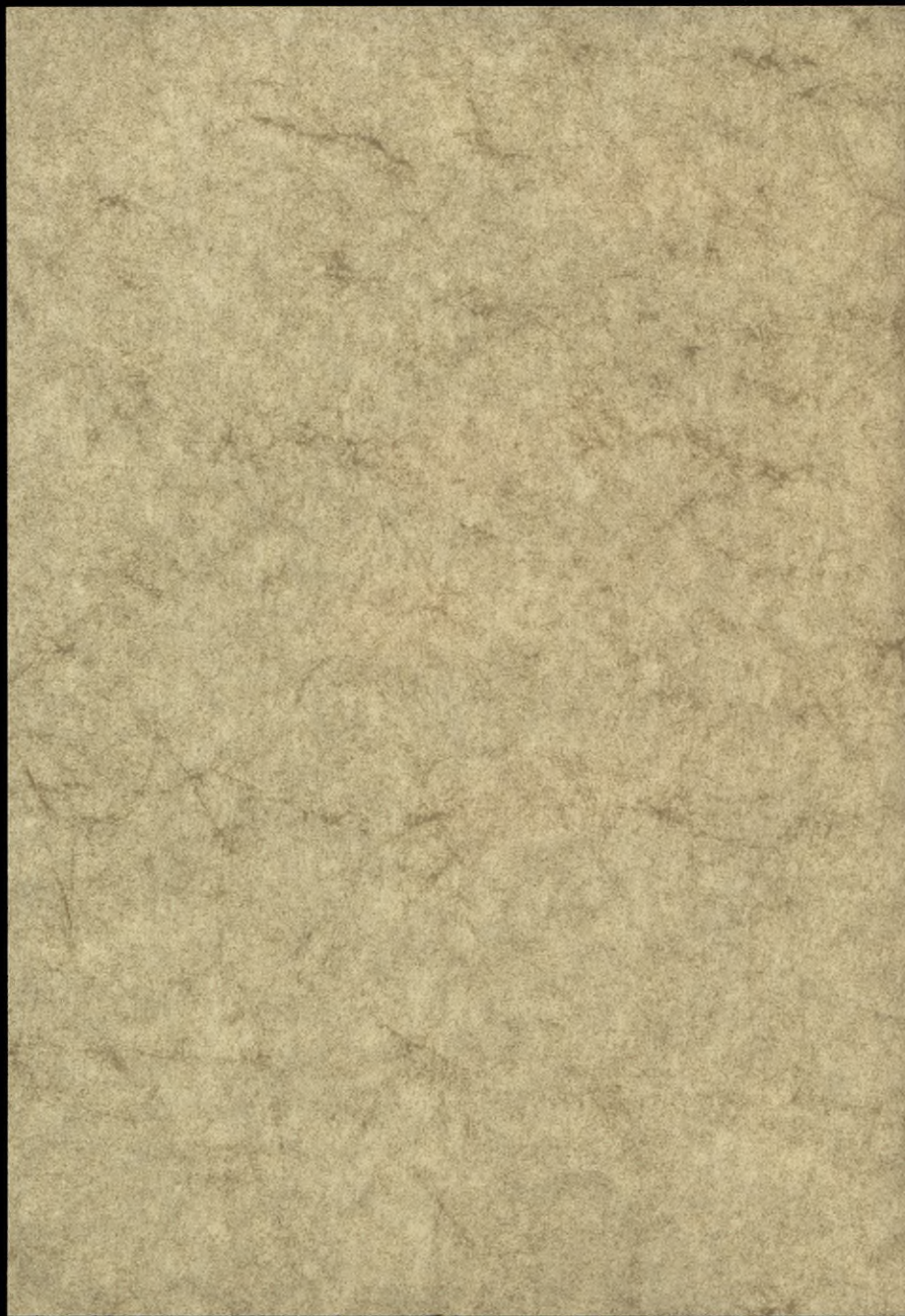

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

*Pr. Littera
So.*

Helge Pratare

O. Lundbergs förlag, Elmhult, Svensköp.

Se omslagets 3:dje sida!

Helge Pratare [= Helge Willasson
[samlingen redigerad av
Anders Sterner]

Utg. af-g [= O. Lundberg]

(Inl. meddelande av bokhandlaren
William Tengertz, Malmo)

26/10 1925.

(Helge Willasson)

Helge Pratare

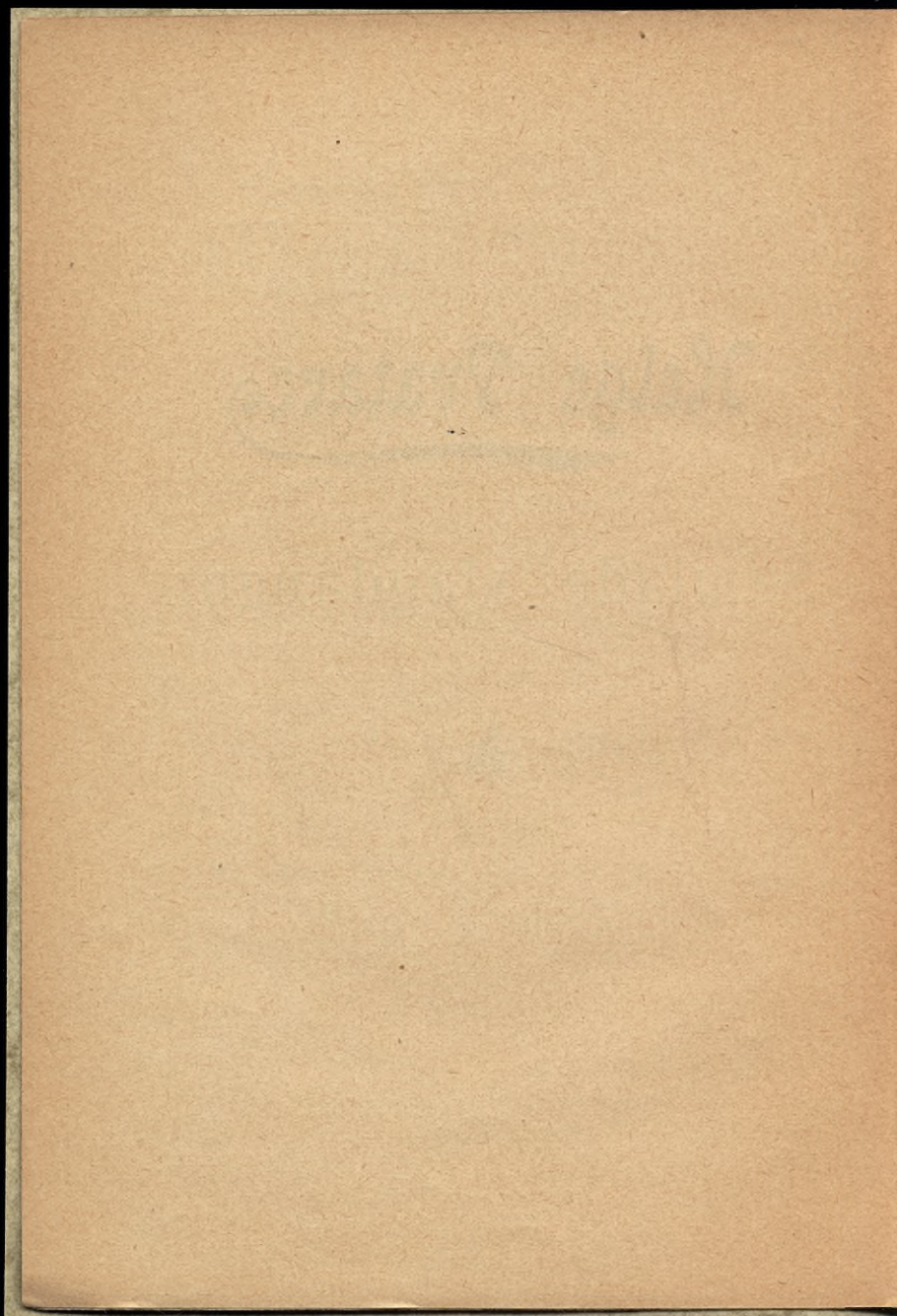
Samlade slagdängor.

Utgifna af —g.

O. LUNDBERGS FÖRLAG
Elmhult, Svensköp.

kv. $\frac{35}{1583}$.

Helge Pratare.

Den man, hvars bild vi se här ofvan, var en ovanlig person. Men då han för den läsekrets, som denna bok företrädesvis kan räkna på att få, är tillräckligt bekant, skola vi här endast yttra några ord om honom.

Helge Pratare var i verkligheten och i smått, hvad Sveriges allmoge med orätt velat hålla Bellman för: poet och jonglör i förening. Utom det att han åt sina medmenniskor uträttade vissa, stundom maktpåliggande, för det mesta lätta budskickningsärenden, var hans sysselsättning att vara med på alla gillen och däremellan gå omkring i stugorna, där han diktade och sjöng visor, berättade historier och genom lustiga upptåg spred löje, nöje och glädje omkring sig i rikt mått. Härigenom förvärfvade han sig många vänner, t. o. m. beundrare och ett så älskadt minne, att folket i de orter, där han uppehöll sig, ännu 20 år efter hans död känner stor saknad efter honom och på senare tiden har allt oftare och högljuddare uttalat sina enträgna önsknningar om att hans historier och visor måtte utgifvas i tryck. Enär denne diktare, såsom af de här nedan intagna citaten ur två aktade tidningar framgår, på högre ort varit observerad för sina poetiska anlag och såsom byskald och folktrubadur alltså både af auktoriteter erkänd och af allmänheten varmt hyllad, torde utgifvandet af hans improvisationer såsom litterära produkter häri finna berättigande. Om det är ett konstituerande kännetecken för en tids eller ett folks »siare och skalder» att träffa den allmännare rådan-de smaken hos sin omgivning, så egde Helge Pratare denna förmåga i hög grad. Hans produktioner af litterär rotvälkska kunna därföre anses som en kultur-bild, och äro — för att begagna ett uttryck af Victor Hugo — på samma gång ett litterärt fenomen och ett socialt resultat från det folk, bland hvilket

han lefde. På grund häraf tro sig Helge Pratares vänner kunna gå allmänhetens uttalade önskingar till mötes att i tryck utgifva hans »skrifter» och framlägga härmed för offentligheten resultatet af sitt arbete.

Helge Pratare var såsom lustigkurre »mästare född». Såsom poet däremot är han, oaktadt lyckliga anlag dock i följd af för denna kallelse alldeles bristande uppfostran, att anse som ett embryo; hans literära alster äro ej att betrakta i formelt-estetiskt hänseende, det var känslan, innehållet i hans dikter och ej den konstnärliga formen, hvaraf hans publik fann sig så lifligt tilltalad. Vidare är såsom alla författare inom den komiska diktgenren Helge Pratares sångmö något själfsvåldig. Hans dikter äro derföre liksom i allmänhet dylika författares svåra att redigera: där är slagg, nonsens och odugligheter, som måste bortrensas, men det bör, som bekant är, ske med så varlig hand, att ej den ursprungliga dikten väsentligen förändras. Om Helge Pratare få vi säga det samma som professor Böttiger säger om biskop Tegnér: han uttalade ibland saker som i en annans mun skulle varit oförlåtligt råa, men ej så i hans. Om Bellmans sånger har det sagts »att de skola sjungas för att kunna uppfattas riktigt». Vi få säga om Helge Pratare: han skulle själf personligen andraga sina dikter, så kunde de i den gestalt han gifvit dem förekomma oförändrade.

Nu måste åtskilligt utmönstras.

Sedan undertecknad, som fått uppdraget att för deras tryckning korrigera och ordna Helge Pratares

skrifter, i ärligt uppsåt härvidlag sökt göra sitt bästa, vill han därtill anhålla om ett skonsamt bedömande af boken och önska, att »Helge Pratare», enär hans alster nu ej torde vara ens så ekivåka, som hvad han lånat från andra större och erkända författare, måtte obehindradt få fortsätta sin färd, som det är meningen att härmed låta denne poet anträda, mot den litterära ryktbarhetens olymp.

Midsommaraftonen 1898.

Justus.

»Ute på landet, där man hvarje afton ser samma krets omkring sig, helsas äfven det ringaste afbrott i enförmigheten med den största glädje.

Det var också därför *han* var så välkommen, den gamle trubaduren, sagoföreljaren och berättaren, som i vida kretsar var känd under namnet *Helge Pratare*. Där Helge var bekant, var han också en gärna sedd vän, och det blef i mångt hem i mer än en bemärkelse en »helgedag», då han kom.

Hvem Helge var eller hvad han var, lär vara nästan alldeles okänt. Ingenstädes var han mantalsskrifven, och han var fattigare än fågeln under himmelen, ty han egde hvarken bo eller »kula». Men hvem var i själfva verket så rik som han? Säkert ganska få, ty ingen var så nöjd med sin lott som han. Och denna lott var icke heller att förakta. Att sprida glädje omkring sig, att lära människorna förnöjsamhet, att trösta den bekymrade och torka bort tåren ur ett förgråtet

öga, och detta allt endast med ord, skämtsamma och allvarliga, det är en lifsgerning så vacker som någon annan.

Nu har Helge icke mer att säga. Det fanns endast en, som kunde bringa honom ur koncepterna eller beröfva honom hans »födkrok», som han kallade sitt ordförråd, och det var döden».

Ur Kristianstadsbladet 1877.

Medan höstkvällen räcker till och intressanta nyheter för dagen saknas, vill jag berätta en byhistoria, ej af de nyaste och ej heller af de äldsta, men som kunde vara både det ena och det andra, alldenstund hon är en ny version af människolifvets gamla saga, hvilken bekräftar sanningen af Eddans ord:

Män och kvinnor
måde till olik
strid i världen
ständigt födas!

Helge Pratare kallade sig sagans hjälte. Det första intryck jag har af mannen daterar sig från en vacker sommarmorgon under min tidiga barndom. Jag satt på »vedkastet» utanför gårdsporten och byggde hus af spånor. Upptagen som jag var af min lek, hade jag snart förlorat den omgivande världen ur sikte, då i hast en djup, tung suck nådde mina öron. Jag spratt till och såg upp. Framför mig stod en medelstor, mager man på omkring 50 år. Han stod framåtlutad, och jag fann vid en rörelse han gjorde, att han tillhörde dessa olyckliga som man med ett skånskt uttryck, oafsedt deras ålder, kallar »kryckepegågar», d. v. s. sådana som

för sin fortkomst måste begagna kryckor. Hans drag voro regelbundna, fastän skarpa. Under ett par svarta, buskiga ögonbryn låg ett par små, grå, något plirande ögon af ett på samma gång forskande och varmt uttryck. Jag hann ej iakttaga mer af hans klädsel än en grå paletå och en stor, röd yllehalsduk, förrän jag fann med min säkerhet förenligt att gallskrika. Mannens vänliga tilltal kunde ej tysta skrikhalsen. Då jag hållit på en stund, kom slutligen pigan ut. Hennes första ord voro: »Inte ska' du vara rädd för Helge, påg!» Denne hade under tiden gått in. Emellertid var vår bekantskap en gång gjord. Helge var snart en daglig gäst i vårt hem. Då de bråda höstdagarne kommo, och alla som kunde föra lie eller räfsa, måste ut på fältet, husmodern endera måste stå vid grötgrytan eller pannkaksjärnet, var det Helge, som förde spiran i stugan öfver oss barn. Han sörjde för att vaggan aldrig fick stanna. När lillen eller lillan gret, förstod han konsten att medelst grimaser åter frambringa leende i det lilla ansiktet; och råkade händelsevis jag och en syster komma i håret på hvarandra, var det Helge, som stiftade frid; och voro vi nog snälla att ge hvarandra en kyss i förlikning, voro vi säkra att få höra en saga som lön för vårt välförhållande. Helge var en mästare i konsten att berätta. Jag kände det redan då; men vet det nu. En af hans mest omtyckta sagor var hans s. k »lefnadshistoria», en berättelse så full af satir, befängdheter, grofheter, om man så vill, men tillika af en ofta så djuptänkt humor, att han nästan leder tanken på *Rabelais*. Han skildrade ett vagabondlif af den friskaste ursprunglighet. Från att

hafva varit en enkas odåga till son vardt hjälten efter hvartannat: spelman, krämare, fåraherde och slutligen Helge pratade som i likhet med »presten och hunden förtjenar födan med munden». Han slutade med följande groteska vers, som troligtvis tagits ur någon gammal historiebok på lundbergska boktryckeriet:

»Jag åt utaf vinden,
och solsken jag drack
och segla' på snömos,
tills båten den sprack,
jag fiskade räfvar
i hafsbottnens djup,
och tolf tunnor gröt
var min frukostesup.»

Oaktat Helge lefde på folks barmhertighet, hörde man honom aldrig tigga. Förr kunde han svälta i dagar och svälta i tre.

Då jag första gången på en matsedel såg »benig gödkalf,» leddes min tanke på Helge, hvars favoriträtt var fläsk- eller köttskankar. Sådana lades alltid i mitt hem, då de förekommo, undan på en tallrik. Då Helge hördes komma, täflade vi barn om hvem som skulle få vara hans Ganymedes och bära honom detta. Var han då hungrig, gjorde han gerna rent bord eller kanske rättare ren tallrik. Vid ett sådant tillfälle hade matmodern i en gård i grannskapet yttrat en cynism, hvarpå Helge svarat:

»Thy månde solen mista förr sitt sken,
än jag går till Brännerna och pillar ben!»
och löftet höll han troget sedan.

Efter ett par brunnskurer vid Ramlösa kunde han lägga bort sina kryckor, Härefter kunde han så att säga lefva på mera rörlig fot. Fastän man om honom kunde yttra som om vinden, att man ej visste hvadan han kommit eller hvart han fore, hade han böndernas oinskränkta förtroende i budskickningsväg. Penningesummor, dokumenter, kärleksbref, ur och spinnrockar fraktade han allt till utsatt ställe med den största punktlighet.

I likhet med alla offentliga personer var det också för honom en tid, då hans anseende stod på sin middagshöjd, och åter en tid, då det sjönk mot horisontens rand. Det första var fallet, då ej något barn-dop, bröllop, begrafning eller annat gille kunde ega rum inom området af ett par eller tre församlingar, utan Helge skulle illustrera festen. Då kunde han ännu på ett bröllop förhoppningsfullt sjunga:

»Ja, knarrar blott vaggan här år ifrån år,
gillen i mängd Helge Pratare får».

Ingen kunde berömma sig af att hafva sett Helge afkasta den hemlighetsfulla mask, som han bredde öfver sitt görande och låtande. Han hade kommit till vår ort från, Gud vet hvilken landsända, hans härkomst var en gåta för alla, han var alltid på sin vakt mot hvarje känsloutbrott, och med speglosor brukade han bemöta hvarje närgången fråga om hans härkomst och tidigare lefnadsöden. Men när jag, två dagar efter det jag lyckats eröfra den hvita mössan, kom hem från skolan, var han mig till mötes och lyckönskade mig under tårar. Han var nu mycket för-

åldrad. Han yttrade sig på sådant sätt, att jag trodde mig kunna läsa mellan raderna i hans ord: 'det var en tid, då jag var lika förhoppningsfull som du'.

Gräset grönskar nu sedan mer än ett år på den gamle, gåtolike byskaldens graf. Kanske hade han trampat sina barnafjät på bonade golf, och säkert hade han under sina ynglingaår deltagit i andra fester än tobaksdoftande bondgillen. Ett är visst och det är, att han blifvit född till en olik strid i världen och att han i denna dragit ett mycket kort strå.

Sedan kampen är lyktad, sluter jorden alla med samma oändliga kärlek till sitt sköte. På Svensköps lundomsusade kyrkogård reser sig en ohüggen sten, på hvilken namnet *Helge* blifvit inristadt. Här är hans sista hvilorum. Några unga bönder, hvilka såsom barn suttit på hans knän och hört hans sagor och visor, reste stenen.

(Signaturen Thorleif
i Lunds Veckoblad 1877.)

Inledning.

När vi nu öfvergå till Helge Pratares egna dikter, må vi presentera honom i sällskap med en annan författare af erkänd rang inom samma diktart som han. I detta syfte taga vi oss friheten att såsom inledning anföra ett af kyrkoherden Jakob Wallenberg, förf. till »Min son på galejan», skrifvet »*komiskt kärleksbref*», hvilket lyder sålunda:

Makalösa Skönhetsblomma!

Dina ögons kanoner hafva skjutit eld i mitt hertas kruthus. Min skuta har stött på dina behaglighetsklippor och bräckt min kallsinnighets bogspröt, så att, därest din bevågenhets vind ej snart blåser upp mina begärelsers segel, lär jag drunkna i min förtviflans häftiga bränningar. Ja, skönaste engel, jag älskar dig mer än för-de-vind och piastrar. Tillåt mig därför fälla mina önskningars ankar uti din goda hoppssudde och med min kärlighets oktant söka latituden af din terra incognita! Dina ögons kompass skall hädanetter utstaka min kurs, och din viljas roder styra hela min lefnads skuta. Om du visste, hur din skönhets eld flammade i mitt hjärtas kabyssa, skulle du säkert utsläcka den med dina ögons medlidande vattensprutor. — Fördenskull, min Korall, var icke så hård som Romansklippan och krossa icke min brinnande älskogs-

gaslampa under tyngden af din kallsinnighets isberg!
Skicka mig vackert några kärliga förfriskningar med
ditt brefs paketbåt, eller kom själf! Jag sänder dig
nu femton båtsfat fulla med helsningar och förblifver,
med ballast och bramsegel, i alla väder, hela kom-
passen rundt om

min makalösa Majblommas
undergifne Kölsvin,
N. N.

P. S. Helsa fader och moder! Jag önskar dem
dubbla ranzoner af allsköns välsignelse. Farväl!

Helge Pratares lefnadshistoria

såsom han sjelf berättade den.

»Jag, Helge Pratare, är född till världen ungefär som andra menniskor i jungfruns stjärnbild, natten till den 27 och 29 mafftig, och ju längre jag lefde, desto äldre blef jag. Ödet hade utrustat mig med en god kropps-natur och goda förståndsdelar, så att jag mycket tidigt kunde börja tänka för mig själf, och detta icke minst, då jag kom så pass till åren, att nödvändigheten fordrade att välja ett handverk eller yrke, som vore hederligt och passande för en så begåfvad yngling som jag. Dock fann jag mig härvidlag tämligen fort. Jag hade iakttagit, att musikanter äro ett folk, som alltid har stor framgång i världen i all synnerhet hos det täcka könet, hvarför jag hastigt och lustigt beslutade mig för att lära spela.

Min-första åtgärd var nu att skaffa reda på en skicklig lärare, som vore villig att ta' mig om hand och lära mig konsten att handtera en fiol. Detta

lyckades mig förträffligt. Då jag gjorde honom mitt första besök och anmälde mitt ärende, var första frågan, om jag kunde läsa; hvilken fråga jag naturligtvis besvarade med ja. Vidare: om jag var språkkunnig? Som jag var tämligen bevandrad i dessa styc-ken, så kunde jag hastigt upplysa om att jag var mästare i flera slags språk, nämligen svenska, skånska, trelleborgska och mitt modersmål. Detta var märkvärdigt nog de enda fordringar, som han ställde på sin blifvande elev, och jag blef genast antagen under liflig förhoppning om att blifva en ovanligt lysande stjärna på musikens himmel. Alltså blef nu min omsorg att anskaffa en violin, eller såsom det på bonnaspråket kallas: fiol; och när detta bestyr var undanstökadt, grep jag verket an och fick en så rasande färdighet i att handtera detta instrument, att jag i röda rippet blef en ovanligt skicklig musikanter, och efter den betan kallades jag allmänt »Helge Speleman».

Såsom mästare gaf jag mig nu ut i vida världen att försöka min lycka. Mitt anseende som skicklig speleman blef med ens så stort, att öfverallt, där fina baler förekommo, var det Helge som exekverade musiken.

Ibland de många baler och danstillställningar hos större herrskaper jag bevistade, var särskildt en bal hos grefve Torntripp, då han skulle förlofvas med fröken Kockadora. Det riktigt rör mitt arma hjärta, så ofta jag tänker på denna tid, då jag var så högt uppburen och unnades den stora äran att få lysa som ett ljus bland så rara och fina gäster, som Torntripp vid detta tillfälle hade samlat i sin väldiga borg.

Gamle grefven och grefvinnan voro de första att ta emot mig, då jag anlände, och bjödo mig vara så oändligen välkommen. Grefven i egen hög person trakterade mig med en stor bäsk att tugga på, såsom alla stora bruka få.

Därefter ledsagades jag in i danssalen, där gästerna väntade på musik. I en hast stämde jag upp mitt instrument och spelade min välkomst-polka i A-dur, och den gick så här:

Traleli lalelila

Traleli lalelila

Traleli la la;

och folket dansade och hoppade med sådan färdighet som lefvande ålskinn.

När gästerna efter denna polka något hunnit lugna sig, spelade jag en nykommen polska, som jag lärt i Stockholm vid Skinnarviken. Den gick också i A-dur och lät ungefär så här:

Traleli lalelila

Traleli lalelila

Traleli la la.

När detta var slut, kom kammarjungfrun, som hette Filikomflinkomsnärpa och bugade sig för mig. Jag neg. Hon hade bud från värden och värdinnan, att jag skulle taga gästerna med mig in i stora matsalen. Jag neg ytterligare och tackade för helsningen. Efter gammal vana brukade jag vid dylika tillfällen spela en måltidspolka, som gick i F-dur och drillades så här:

Traleli lalelila

Traleli lalelila

Traleli la la,

hwarefter allt folket följde efter mig såsom förnämsta hönset i korgen. Jag gick före i teten och hela sällskapet följde efter med glada magar in i stora matsalongen, där jag fick i uppdrag att vid de olika borden ordna gästerna så, att alla damerna kommo att sitta vid det södra bordet och vi herrar vid det norra. Jag intog hedersplatsen vid bordsändan — ja, så stort anseende och sådan värdighet hade en musikanter på den tiden!

Bland herrarne funnos många, som jag var mycket intim vän med och haft många lifliga äfventyr tillsammans med, och dessa voro isynnerhet: grefvarne och friherrarne Tartam från Tryde, Mushardom från Kolaby, Räfvenklöf från Vimmerlöf, Piledrönt från Fiskabäck, Bondestrunt från Kivik, Tvånäsingen från Ystad, Nalle från Baske, Gnafsen från Hjelmaröd, Möller från Svinaberga, Åfelt från Benestad, Krogfot från Lökaröd och Storfot från Werket samt Vingping från Maglehem, Store Knut från Wrå och vidare Kjortel Johnsson, Knut Svensson, Kulla-Bengten och och Karl i Hyttan, Mickel i Bracken, Ola Mule och löjtnant Sule, Per Habb och kapten Gnabb samt skogvaktaren från Skoglösa.

Och sedan de högvälborna damerna! Jag var särskildt nedannämnda fruntimmers förklarade gunstling, nämligen Sponsæ-Klåra och Boel Kåra, Träsko-Kittan och Flöda-Byttan, Gåsa-Brittan och Fläska-Snittan, Danse-Kalinan och Svarfvare-Kristinan, Rackare-Annan och Sotare-Schannan, Hytte-Majan och Brackekajan, Anna Tottens, Elna Dockens och Hanna Kockens, Hägerbenskan och Falltinskan, Bengta Låra och

Kitta Plåra, Fnisse-Fjollan och Båsa-Bollan, Långherka och Stubbsärka, Näpen-Gera från Härebjера, Trinta-Rolig, Dansa-Lustig, Pinnen-i-Väret och Vått-i-skägget, Rasp-i-Tratten, Petter-Elna och Allemanskan och Hvemsomhelstskan, Tackförsistskan och »Gamla-Hanna» från Stensma. Hon satt så tyst på ändan och och kockla inte ett ord.

Här talas så mycket om gillen i våra dar, men I mån veta, go' vänner, att detta var ett gille, som icke öfverträffas hvarken af Pål eller Per. Maten vi fingo var hufvudsakligen pärebrö' och päresö' och en mycket fin rätt, som kallas för päregröd, och brännevin, som var brändt af pärer efter nyaste metoden; och alla gästerna de åto och drucko, så det stod härliga till, och jag med.

När måltiden var slut, kom kammarjungfrun Putta Långskägga och bjöd sköna, go'a kakor ur ett stort flatt fad, hvilka voro bakade af samma slag, som vi ätit förut.

Sedan nu efterrätten var förtärd och måltiden således slut, stego vi alla samt och synnerligen upp från borden, och med glad min ilade vi mot danssalen, där vi mötte grefvens betjent, Hottenbom, som hade en stor korg full med sköna cigarrer, som kallades »Lätta Gula», hvilka grefven själf hade tillverkat. Dessa skulle herrarne röka efter måltiden. Men detta härliga rökoffer måste försakas af mig, ty jag hade mitt instrument att sköta, och den där har ett kall, han akte deruppå! Jag stämde upp en klingande fråbords-polka, som denna gång gick i Q-dur och lät:

Traleli lalélila

Traleli lalélila

Traleli la la.

Balgästerna flögo in i dansen som bevingade väl-
linge-byttor, och glädjen lopp undan med den ena
timman efter den andra. Men allting har en ände
utom pölsan, som har två, och balen fick äfven ett
slut, så att hvar och en gick till sitt. Jag gick in till
herrsskapet och begärde mitt arvode, hvilket jag ock
rikligen erhöll, ty det var frikostigt och nobelt herr-
skap, det visste, att arbetaren är sin lön värd. Såle-
des fick jag så nära hundra daler* för det jag så mä-
sterligt skött mitt instrument till så stort nöje för
herrsskapet och balgästerna. Men när jag skulle räkna
öfver mina hundra daler, så brast där jämt 16 riks-
daler och 65 öre, hvilket jag måste tyda såsom en
missräkning af den gode grefven. Jag gjorde heller
ingen anmärkning öfver detta, det var ju i alla fall
en bagatell.

Jag tackade och gick hem till min gamla mor,
som lefde tre dagar, förrän hon dog. Gumman frå-
gade mig vänligt, om jag hade lyckats få några spel-
manspengar; hvarpå jag svarade min gamla besked-
liga mor: »Jag hafver bekommit mycket pengar!» Och
mor hon blef så glad i hågen och sade: »Gif mig
dina spelemanspengar, så skall jag sitta och spinna
svinull i vinter, så att vi kunna riktigt försörja oss».
Jag svarade: »Nej mamma, jag behöfver icke nu längre
någon förmyndare». Gumman blef en smula vresig
till lynnet, som alla gamla gummor blifva, då de icke
få det efter sin önskan. Emellertid sade nu den gamla

*) 100 daler = 16 kr. 67 öre.

förargad till mig: »Drag dina färde både med dig och din fiol, jag behöfver dig icke.» Sagdt och gjordt! Jag lagade mig strax i ordning och begaf mig på nytt igen ut i fria världen och tänkte, som sannt var, att mamma saknar mig lika snart som jag henne.

Med mitt instrument under armen reste jag ut i bondbyarne och herrgårdarne och spelade åter igen på gillen, baler och kalaser, emellanåt som jag i bondstugorna spelade för ollonkorn; och jag skördade åter igen stor ära och lycka med mitt instrument.

Dagar gingo och dagar kommo, och jag lefde med dem, som inga sorger ha, liksom hvar dag vore den sista. Men tiden förändrar allt, det blef, som ordspråket lyder, »annat to på rocken». Här begynte blifva usla och dåliga tider, så att folk blefvo snåla och icke hade råd att göra några baler eller undvara något ollonkorn.

Då blef mig tiden dyster. Jag visste icke på hvad sätt jag skulle förtjena min näring. Jag hade alla dagar varit rädd för att arbeta, och tigga hade jag aldrig kunnat. Väl hände det en och annan gång, att jag på ett och annat ställe bad om lite mat, som jag betalade med tack, ty jag hade en viss fruktan för tiggeri.

Således måste en förändring af min verksamhet företagas! Jag kom på en idé: jag skulle spatsera till Malmö, hvilket jag genast satte i verkställighet. Mina fortkomstledamöter gingo som lärkvingar, och på ett och ett halft dygn nådde jag den stora staden Malmö. Men hvad var där för mig att göra? Jo! Det första, som kom mig i tankarne, var att sälja

mitt instrument, hvilket lyckades öfver höfvan bra, så att jag fick det rikligen betaldt, oaktadt jag gaf stråken till på handeln. Den ena idén föder den andral. Jag gick in i ett stort handelshus och köpte i första rummet en stor, lång säck, och se'n för återstoden af kapitalet köpte jag kramvaror, hvilka jag med akt-samhet packade ner i min säck och reste ut åt landsbygden, oaktadt för tillfället väglaget var så elakt och gyttjan så stor, att anklarne gingo till knäna på hvarje fotgängare. Det var heller icke godt att skjutsa de fattiga husmanshästarne; detta var just samma årtal som fädöden härjade så starkt i Skåne, i vestra Göinge härad, der 5 stora manna' dogo i Neflinge socken. Jag började nu min handel och gick in i bondstugorna och helsade: »Godag-för-sist!» ty höflighet ställer aldrig någon illa, och frågade, om de ville handla något smått och godt i min säck såsom:

Russin och mandel —

Det är min handel

hvarje minut —

socker, citroner,

ostron, limoner,

hagel och krut.

Barnskor och trummor,

ingfår, kardemummor,

muskat, kanel,

appeldesiner,

olja och viner;

samt till en del:

sviskon, korinter,
pärlor och flintor,
målare-gull,
bullar och speglar,
klingor och deglar,
karder och ull.

Kimrök och flaskor,
snörlif, breftaskor,
kaffe och the,
cappris, oliver,
(Fastän det blifver
gurkor kanske).

Röd och hvit krita —
mest af den hvita —
redgarn och trå,
tvål, pommeranser,
såpa, essenser,
sirap också.

Häktor och hakar,
kruthorn och stakar,
nycklar och lås,
luntor och svampar,
skrufvar och stampar,
linfrö och sås.

Trattar och knappar,
rifjärn och tappar,
knifvar och band,

saffran och fikon,
peppar och krikon,
stärkelse — sand,

saxar och sylvlar,
kratsar och pryklar,
pennskaft, papér,
tobak och pipor,
tänger och knipor
och ännu mer.

Nubbar och nålar,
stenfat och skålar,
lådor och skrin,
koppar och staftrar,
borr eller nafrar,
rosen — marin.

Röd och hvit vinsten,
gurkmej och brunsten,
tärning och kort,
bensvart och zinkhvitt,
bolis och blyhvitt,
smärre och stort.

Brädspel och brickor,
svafvel, nejlikor,
paradis-korn,
tunder och eldstål,
kamfer och fängkol,
dosor af horn.

Stråkar, fioler,
dito pistoler,
boskaps-t'riack,
krapp-antimon'um,
harts och kompon'um
rödt och svart lack.

Husbloss och burar,
glasgull och lurar,
risgryn och snus,
bjällror och klockor,
skridskor och dockor,
pottor och krus!

Med detta gick jag på ärans vägnar och handlade och satte näsan så högt i vädret som trots någon handlande söder och norr i häradet. Trafiken var daglig och handeln mästerlig och bra.

Men just som jag gick i mina lyckligaste lefnadsdagar, kom ett sorgemoln på min lefnads himmel och bortskymde min lycka, så att mina återstående dagar sågo mörka ut. Jag hade sålt ut mina varor och var utan pengar. Efter något funderande kom jag under fund med hvori orsaken låg. Den stora omsättningen af så mångahanda varor gjorde ju helt naturligt, att lagret inte kunde räcka länge, och då jag sålde allt på kredit, erhöll jag ju inga pengar. Detta gaf mig den lärde men, att den

handlare, som säljer allt på kredit,
han drager af handeln ingen profit.

Det såg nu illa ut för mig! Hvert jag kastade mina bekymmersamma tankar, fram eller tillbaka, kunde jag icke finna något medel att förbättra min ställning med.

Men ofta händer det, att det ser galet ut och går en lika väl illa! Just som jag var stadd i min största bedröfvelse, fick jag den glada underrättelsen, att fäherdetjensten i stora Ballringe var förklarad ledig. Jag for åstad som en pil på en gångare och ackorderade med hela byn, att jag skulle ha i lön sill och middag till dricka och dafra. Jag blef mycket väl antagen och började min tjenst. Där förflöt min tid framåt tämligen bra nog, om ej det förhär'ade missödet med den drageda kon hade inträffat. Det gick nämligen så till, att hon fick hornen om en alerot och svansen om en granetopp, och jag var inte själ till att få kreaturet på fyra ben igen. Då måste jag tuta i den söndre ändan på byn. Så kom allt byafolket, och jag fick mitt afsked utan lön. Men då sade den beskedlige Tua Tuasson: »Ingalunda, mina vänner, skall Helge gå olönt». Då beslutade han, att jag skulle ha ett par springer nya byxor af en gammal aske-lase och en ny paletå af en bottnalös vigrakorg. Sålunda belönad och klädd, styrde jag kosan hem till mor min. Hon var redan död och hennes hus afbrändt, men för att jag skulle få husly öfver vintern, byggde jag en stuga på taket. Denna var ju något kall, men det gick ändå, ty jag hade mina varma kläder att lita på: paletå, ljusblå byxor och stöflar på. Våren kom och det var tid att besluta mig för ett nytt yrke. Som jag hade en tämli-

gen ledig tunga och var svängd i truten, så började jag gå omkring i stugorna och prata för folk. Det var min sann ett roligt göra, som födde godt sin man, ty min hushållerska träffade jag vanligen på hvarje ställe, och isynnerhet då jag frågade efter henne, kom mat i öfverflöd.

Jag blef alltid sedan kallad »Helge Pratare», en och annan gång för »Helge Ljugare». Men smålek, lögn och förtal får man lida för sin beskedlighets skull.

Min nästa har jag aldrig förtalat, men har jag hört något galet om henne, så är jag visst inte af det tysta slaget, som sätter ljuset under skäppan, utan har alltid tyckt, att en ann' är så god som en ann', och talat om det för den förste jag råkat.»

Slagdängor.

Skräddarens kärleksbref.

Älskade Brita!

Det ser ut som jag inte gällde mer hos dig än en rock utan ärmar. Har jag förtjent det af dig? Hvar och en måste dock inse, att vi blifvit klippta och skurna för hvarandra, men då jag på senare tiden ej hunnit så mycket som en half aln i din ynnest, tror du, att du kan evigt dra' mig omkring som en tråd och att jag vill låta behandla mig som en luggsliten klädesklut. Nej! Vet du, hvad jag vill göra? Jag vill sprätta upp min förbindelse och rifva min böjelse itu och kasta min kärlek i lumpvrån och mäta dig med samma mått, som du har mätit mig. Men hade jag bara skopliggaren här under mitt stora pressjern, så skulle han må värre än en utsliten halfsula. Tro mig, den där slyngeln, som flickat sig in

i ditt hjärta, han lemnar dig säkert i sticket en gång,
och du sitter där ensam och oduglig som en afbruten
synål.

Din evigt älskade

Kalle.

* * *

Men när, o Punsch, jag tolka skall
din kraft och ljufva vätska,
o, må du först min strupe full
med dine oljo läska!
Gif att den ädla must,
hvaraf du blifvit gjord,
af mig må sväljas rätt
och falla i god jord!

* * *

En pojke, som visst inte varit med, då krutet
uppfanns, hade fått i sitt hufvud, att han ville blifva
husar. Han tuggade snus och tobak alldeles förfär-
ligt; och då han anmälde sig hos vederbörande, hade
han lagt in väldiga förråder af »Svart-Ankar» och
»Kockums Matsnus», så att han hade mycket svårt
för att tala och gjorde rysligt fula grimaser. Han
uttryckte sig så här:

— Ä-ä-ä' de här äin kan ble hu-husar?

— Kan ni rida?

— Jaha, ja har reed en gång och då fallt ja aul!

— Då duger du inte till husar!

— Ä-ä-ä' här inga husarer som gau?

* * *

En student satt en gång med flera glada bröder på en källare och pokulerade, då hans värd, till hvilken han stod i skuld för hyran, inträdde. Efter något samtal förklarade värden slutligen, att studenten skulle blifva hyran qvitt om han nöjaktigt besvarade fyra frågor, dem han ämnade framställa. Frågorna hade följande lydelse:

Hvem älskar Gud?
Hvem älskar världen?
Hvem älskar satan?
Hvem älskar jag?

Svaren blefvo:

Gud älskar den, som håller dygden kär.
Världen älskar den, som rik och mäktig är.
Satan älskar den, som trifs i syndens yra.
Men Ni — Ni älskar mig, när jag betalt min hyra.

* * *

Elogia.

Och öster om Frosta, där ligger Gärd;,
och söder om båda, där ligger Färs;
men bäst utaf alla, det håller jag Frosta,
ty där ha de allting, ja, tolf markers osta';
men i Färs och Gärd, de lida stor nöd:
där ha' de ej annat än vatten och bröd.

Helge Pratare.

(Ofvanstående utgör en improvisation från medlet af århundradet af den i östra delen af Frosta-, västra delen af Gärd- och nor-

ra delen af Färs härader då allmänt kände folktrubaduren Helge Willasson, eller, som han allmänt kallades, Helge Pratare. Emedan »poemet» dock svär allt för mycket, om icke så mycket emot rimmet, så dock emot all reson, torde det behöfva en förklaring. Förhållandet var, att hos en klockare i en af de ostligaste socknarne i Frosta härad voro två elever inackorderade, den ene från Färs den andre från Gärds härad. Helge, som var en veritabel »Frostling», gjorde en dag visit hos de båda eleverna, som voro ett par lefnadsglada ungdomar. De öfverenskommo om att författa hvar sin vers, hvars innehåll skulle utgöra ett beröm till det egna häradet och ett lastande af de båda andra. De bägge musikmänniskorna kunde emellertid icke gå i land med sin uppgift: af de tre var det endast Helge som kunde rimma.

Kristianstadsbladet d. 11 aug. 1892).

* * *

Kungörelse.

För handlanden Amors konkursmassas räkning kommer att afyttras en mängd öfvergifna flickor med tillbehör, diverse bedragna manspersoner, en äktenskapsfiol af utmärkt qualité, hundra säckar förstulna ögonkast, 2 st. säckar fyllda med tårar, tvänne länsmansstöflar med godt väderkorn, 2 st. galgfoglar, passande till bordprydnad. Auktionen börjar precis på dagen och slutar på klubbslaget, då den siste galgfoglen är såld.

För vederhäftige köpare gifves anstånd till den 31 Februgusti.

APPOLONOWSKY,
Boutredningsman.

Auktionskungörelse.

Uppå vederbörande dag och ställe kommer igenom öppen auktion att försäljas hela skattehemmanet Fjäl-
lerbo, beläget vid stora Dunderhyttan och Hassel-
backen, som försäkras vara i fullkomligt stånd; be-
stående mest af innebyggnad, litet egor rundt om-
kring hemmanet, hvilket köparen får tillträda nästa
kväll under en skinnfäll; lösörepersedlar, som äro
skratt och nipper, silfver och glitter, ett tjog rätt
äkta gammalt gubbskägg, hederliga juveler, en femtio
års gammal ungdom samt en träsko från Rom; di-
verse husgerådssaker, som äro gamla häcklor, afnö-
ta kräcklor, ett lispund skofvor, tre stekta rofvor,
kattägg och gubbskägg samt ett hvitt skinn efter
svarta katten och tre alnar varmt vatten; en gammal
segelgarnsskräppa, en myggtaska, tre marker tobaks-
aska; en myckenhet beredda och oberedda hudar och
skinn efter loppor, löss, råttor och möss; fem spruckna
mjölksilar, tolf stycken örffilar, vackert aprilväder och
ett förslitet munläder med mycket mera, som ej så
noga kan specificeras. Men den, som dessa hederliga
saker vill nyttja och handla, han skall gå in i stu'an
och ha på sig huan. Köpet skall ske med rätta,
courage skall han ha i sin hätta till att svärja och
dundra och icke stå där och fundera som en flundra;
utan säga: jag vill ha'en! Kände och osäkre köpare
betala genast, okände och säkre lemnas anstånd till
nästa vårmässa.

Utsupra på stora Dunderhyttan och Hasselbacken den fjortonde dagen i förgårs och sjuttonde året i fjol.

HÅKAN LURVENSTRÖM.

* * *

Allmän efterlysning.

Natten emellan den 15 och 17 Martius hafver sig en bekant kvinnoförörare från sängfängelset utspatserat och i flykten tagit med sig 4 st. jungfrur samt 6 icke-jungfrur, jämte ett halft dussin refuserade träskedar. Vid undvikandet var han klädd i full uniform i bara skjortan. Han hade en grön saffiansfrack med gula elfbensknappar samt en hvitrandig porslinsmössa på hufvudet. Karlen var 27 fot gammal, 4 år lång, han var svensk och finsk, född i det finska Norge emellan — —

Den, som tillfångatager denne Don Juan, erhåller hederlig vedergällning jemte åtta dagars sängfängelse.

Försäkras af

P. J. TASKENSKÖLD,
landshöfding i Näfveborgs län.

* * *

Klockare-Sång.

(Långods)

Kantor Drillberg nalkas re'n,
se, han kommer där borta med glädje och gamman!
Hör på hur hans smala ben
uti stöflarna ljudeligt ringa tillsamman!
För hvart steg, som gubben tar,
man en månghörning på peruken ser nicka,
käpp med silfverknapp han har,
och en rökpipa sticker ut ur hans ficka.
Se, hvad nykter min ::; Rocken af satin,
svarta knappar utaf ben,
hur de blänka af solstrålars sken!

Fordom handelsman han var,
men en silltunna skämde en gång så butiken.
Bankrutt följde, och han har
sedan lagt sig allt jämt på den sköna musiken:
sedan fyratio år
som ett herdens bjällfår sin tjänst han förvaltar.
För hvar dag utaf hans hår
offrar hymen en liten tofs på dess altar.
Hej courage ändock ::; Mången offerbock
vid det samma altar står,
gjuter brännvin på kärlekens sår.

Nu en orgel har vår karl;
i guds hus af hans dån hållas sinnena vakna.
Många stämmor orgeln har,
det är blott vox humana vi stundom få sakna.

Ingen mera värdig gäst
på kalas nånsin fanns: han aldrig har hastat
bort till någon gillesfest,
förr en dag förut han prudgerat och fastat.
Nå, goddag, sitt ner ;: intet krus jag ber!
Nu bland nämndemän satt han,
magens lust uti hans blickar brann.

Höns och gäss och grisar blef
nu inburna på tennfat, som blänkte på duken.
Snart ett helt menageri
kantor Drillberg hade församladt i buken.
Hurtigt åt ditt margarin,
svälj i stort, var god, och minuter ej biten!
Hemma är hans måltid fin,
och lätt man kan gissa sig till appetiten:
om som förr en man ;: i en hvalfisk han,
— Tro mig! — innan dagens slut
kantorn åt sig som en rätta ut.

Redan laget stigit upp;
af ett: »pris vare dig!» hörs i stugan nu klangen.
Drillberg drillar långa lopp
dels af mätthet och dels utaf rena talangen.
Gummor med en röst så fin
sjunga, så att det härligt ljuder i salen;
Drillberg tar sin kantorsmin,
nöjd och stolt af att kunna själfva koralen.
Sista tonen ren ;: drillar han allen'.
Sången slutas, och sin blick
höjde Drillberg och mot hemmet gick.

* * *

Hvem har fårat dessa vecken
på hans panna — frågetecken?
Det har ödet, som så tungt
lagt sin hand på honom — punkt.

* * *

Hytte-gubben, den lille bassen,
han sade: »Låt oss gå till Måns Masson;
det skall bli roligt, det visst jag tror;
jag har ej varit der sen i fjor!»

* * *

Profvet.

Corinna mycket mörkrädd var,
hon ej i enrum sofva tordes.
Dess mamma kloka ord ej spar,
men ingen bättring dock förspordes.

Till slut hon informatorn ber
om råd i en så kinkig fråga.
Han på den täcka dottern ser
och lofvar — efter sin förmåga.

Ett tal om spökens existens
han höll vid sänkta rullgardiner;

och innan dagen nått sin gräns,
tror flickan blott på — Amoriner.

Den andra kvällen, djärfvare,
med ögat sänkt, hon hördes stamma:
»I morgon, ack, låt profvet ske,
då kan jag ligga ensam mamma!»

Och när den tredje natten kom,
var rädslan borta helt och hållet:
hon ensam sof — men undras, om
hon icke kramad blef af trollet?

* * *

Ligga eller supera.

En nygift uppdrog åt sin fru
att välja hvad hon älskar mera
som först bör ske af dessa tu:
att ligga eller att supera.
»Gör», svarar hon, »min vän», och log,
»i allt hvad dig kan helst behaga,
jag märker allt det dröjer nog,
förrän man hinner maten laga».

* * *

Svårt val.

Arist, af häftig känsla dragen,
till Astrids offer aldrig sen,
fick efter önskan härom, dagen
betrakta tvenne hvita ben.
Än han det högra vackrast skattar,
än till det vänstra tycke fattar,
och irrar jämt i detta qval.
»Ack» — sade deras egarinna —
»hvad du kan länge dig besinna,
innan du göra vill ditt vall!»

* * *

Hurra!

Hur mår er man, min fru Sybilla?
Är om hans krafter minsta hopp?
»— — Med honom är det ganska illa;
knappt reser han sig väl mer opp!»

* * *

Oväntad sanning.

Vid en grind
satt en blind,
väntade på dem, som vandra,
Coris samma vägen for.
Gubben ropte: »Kära mor,
Er förbarmal
Gif ett halft ör' åt den armal.»
Flickan sade: »Hör, jag ber,
gera mer,
bara tig med hvad du ser
mer än andra».

* * *

Arvid Rackare och Kitta Arveda.

(Original.)

Julafton tilldrog sig en händelse
år adertonhundra och femtitre.
På marken dog en stor stackare,
som kallades Arvid Rackare.

Hans profession, (han help sin nästa)
den var att flå gamla märror, hästa';
hundar och kattor också ibland,
som Kitta sig nu påminna kan.

H o n kunde flå dem och h a n kunde sticka,
hon kunde supå och han kunde dricka,
och länge lefde de sälla dar,
mor hette hon och han hette far.

Men denna glädjen är nu försvunnen:
flaskan för Arvid är nu utrunnen.
Han har gått bort till en annan värld,
där ej en dropp blir honom beskärd.

Men Kitta sad': »Arvid var ej något smycke
jag söker en ann', som är i mitt tycke;
Jag måste få någon så god som han,
som rackareknifven begagna kan.

Ack, sörja beständigt till ingenting tjenar,
ty giftermålstankar mig sådant förmenar;
hur skönt vara gifter och stundom få rus,
fast icke jag äger en glimt till ett hus!»

Ja Kitta hon går här i bygden och vankar,
hon hafver så många motstridiga tankar;
men sorgen och saknaden glömmar hon bort,
ty enkornas sorg den är stackot och kort.

Nu vill jag ej längre mer tiden förhala,
jag vill icke mer om de makarne tala:
ty Kitta hon lefver, fast Arvid han dog.
Jag slutar nu visan, ty nu är det nog.

Ofvanstående verser diktades vid ett tillfälle, då
gamle klockare P. i H. sammanträffade med Helge

hos åbo N. S. i Kilhult, därvid talet föll på en då nyligen afiden Arvid Rackare och hans enka, som lefde och gick ikring i bygden och tiggde. Hon kallades allmännare Rallare-Kittan. Om Helge kunde göra en visa om dem utan förberedelse, ville klockaren bjuda toddy öfver hela laget. Helge föll genast in med poemet, och då sista strofen förklingat, hade kantor P. en skål vatten till hands och sade: »jag döper dig till »Bellman den andre» och bjuder två om-lag toddar.

* * *

— Hvar var det Skruedalsmöllan låg?

— Den låg inte, den stod midt öfver en ström?

* * *

— Hur långt är här till Rörum?

— Ska' du gå till *Skvalp-omkring*, frågade Helge tillbaka. (Rörum uttalas vårdslost Rörom).

* * *

— Helge, vet Ni om Simon är hemma i dag?

— Simon? Du kan likasåväl säga Häng-fläbb, genmälte Helge Pratare. (Sid uttalas i hvardagsspråket si; och mun som mon: Simon = lågländt mun).

* * *

Afskedsrim vid ett bröllop.

(Fragment).

— — — — —
Nu tackar jag kocken i spisen
och lille tappe-grisen, *
det är Mårten Pårten,
nu sjunger jag om honom i sista värten.

* * *

Den signade dag,
då Per Månsson och jag
vi möttes vid Månsköba stätta.
Af tre fad välling och sju fad kål,
af mycket annat — till sist en bål —
vi åde oss tämligen mätta.

* * *

När Helge tjente bonddräng.

Jag hade i lön 12 månader i sulpengar och 18
tunnor renharpade ajner (agnar), och fanns där korn
ibland, hade jag rätt och lof att kassera det; pantoflor
satta på taket och får födda i jorden, och en kappa
to, sådd i den ligaste linbösejorden.

* * *

*) Munsқанken.

Onödigt.

Jag vet en man förvisst,
som smälter smör på fisk
och häller öl i kannor
och smälter fläsk i pannor.

Ära ske dig med långa ben och smala hälar,
du, som under så märkvärdiga vanor trälar!

Had de hede nu igen med kårt på
skaglar på bägge ännå',
köra och inte vänna,
plöja och inte så,
segla utan vind:
det var tre onödiga ting.

Mycket jagat och intet fångat
mycket läsit och ej begrundat
mycket sett och alls intet bemärkt:
det var ock tre onödiga verk.

* * *

En elak pojke grälade med sin mor, sägande:
»Mor, får jag inte sirap i gröten så vill jag inte ha
den». Far låg i kakelugnsbänken och föll in:

— Hvad säger du pojke!

— Fjutt, ä' far hemma, då äter jag gröt utan sirap.

* * *

Om allt gick redligt till på jorden,
om man den andre ej bedrog,
och trohet funnes uti orden,
och äran fanns, där äran blänkte,
och menskor talte, hvad de tänkte;
• då vore lifvet drägligt nog.

* * *

Gratulation

till P. P. i M.

Du, min gode broder Per,
jag till dig min helsning bär,
önskar dig ett godt nytt år,
som dig nu till mötes går!

Jag dig önskar mycket godt
helsans gåfva i rikt mått
och att Herran dig beskär,
hvad som sundt och nyttigt är.

I din mannaålders dar
mycket godt du verkat har
med en vilja god och stark
till att odla skog och mark.

Du har icke varit den,
som haft lättjan till din vän:

hemmanet i stånd du satt,
ofta varit trött och matt.

Nu du märker visserlig
ålderdomen närma sig.
Men en tröst i ålderns dar
du i dottern Hanna har.

Så till sist min önskan är,
att min gode broder Per
uti glada vänners lag
firar någon glädjedag.

* * *

— Hvarför har du inte som andra gift dig Helge?
— Nej, ser du, min svärmor var ofruktsam det
året, som min fästnö skulle födts.

Huru studenten Cato lurade prosten.

Studenten Cato helsar på hos prostfar. Hunden Bollsack möter honom vid grinden, viftar med svansen och ser mycket klok ut. Cato led af ohygglig kassa-feber och var mycket nervös. Pengar skulle han på ett eller annat sätt krama ur gubben.

— Goddag, käre prost! (Bollsack följde i hack och häl efter Cato). Det är en märkvärdig hund så förständig denne här, han skulle säkert komma mycket långt, ifall han finge genomgå en kurs på Hund-institutet i Lund, där hundar få lära tala.

— Hvad, utropade prosten förvånad, finns här nu skolor för hundar också!

— Ja då, inföll Cato, en hund, som är någorlunda begåfvad, kan lära tala på en 14 dagars tid mot ett arvode af 50 kronor, kost och logis inberäknade; skulle han vara något trög, torde åtgå en månad.

När Cato bjöd presthuset farväl och tackat för välfägnaden, var prostens beslut, att Bollsack skulle på skolan; Cato hade välvilligt åtagit sig att hjälpa drängen Per, så att hunden kunde bli intagen på detta nya »läroverk»; och om så ansågs nödigt, äfven gifva rekommendation.

Då Cato och Per kommit ett stycke mot Lund, frågade Per i sin enfald, om det verkligen vore möjligt att få hundar att tala.

— Ah prat! När vi komma till Lund, sälja vi hundkräket och dela pengarna oss emellan.

Detta var Per utan vidare med om. Det lyckades att af en slagtare erhålla 25 kr för djuret, hvaraf kom på Pers lott 12,50. Terminsafgiften och de öfriga 12,50 behöll Cato, och Per fick instruktioner, hur han skulle reda sig med prosten.

När Per kom hem, intygade han på det lifligaste verksamheten på skolan, att där funnos många hundar, som endast varit där 14 dagar, hvilka nu kunde både sjunga och tala. Emellertid skulle Bollsack vara färdig och utlärd om 14 dagar, och då åter hämtas, hvarjämte resterande 25 kronor skulle erläggas. Per traskade i väg och Cato mottog penningarna.

— Nå, sade prosten till Per vid hemkomsten, hvar är Bollsack och kan han tala något?

— Jo, käre prost, när jag kom till sta'n, satt han på trappan och rökte cigarr och sade: »Si goddag Per, hur står det till hemma?» Och jag sade: »Tackar bra!» Men han fortsatte: »Jag kan inte följa med idag, ty jag får allt ha en kurs till, jag kan ännu inte riktigt uttala somliga ord, säg åt prosten att han pr omgående sänder 50 kr. Han kommer säkert inte att ångra det.»

Resultatet blef att Cato erhöll ytterligare 50 kr. Tiden gick, Per fick andra gången sträng befallning att hämta Bollsack och med eller mot hans vilja föra honom hem, om han så skulle ta polisen till hjälp. Per var alldeles öfvergifven, då han träffade Cato. Denne, som nu insåg, att han inte kunde pressa ut flera pengar, ville icke tala med Per. Drängen grät och bad så vackert Cato hjälpa sig ur eländet, sedan han lockat honom att ljuga dessa historier för pro-

sten. Cato lät slutligen beveka sig och inlärde Per en lex, som han skulle reda sig med.

När Per nalkades prestgården, mötte grubben honom på vägen och som vanligt frågade efter Bollsack. Per grät och jämrade sig, men då han hunnit lugna sig, sade han:

— Jo, han kunde visst tala! När jag träffade honom, satt han tillsammans med några andra hundar på en restaurant och drack punsch. De lefde och skrålade värre, och då han fick se mig, sade han: »Se goddag, Per! Nu kan du tro, att jag kan tala riktigt; och när jag nu kommer hem, ska' vi lefva glada dagar — ja, det är så lifvadt att kunna tala. Du ska' tro, att hade jag kunnat tala, då jag låg under prostens säng, när hans städerska hvarje afton kom in för att passa upp gubben, då skulle jag kunnat berätta många roliga äfventyr.

När vår forne snälle Bollsack sade detta, blef jag så arg, så att jag slog honom i skallen med käppen, så han dog på stället.

— Ja, detsamma hade jag gjort, sade prostén.

* * *

Formännen.

Når far o ja' vi skolle tjöra i ättje å flettje, far tjörde bag å ja' tjörde ätte, vi lockte å toppte, ja hal! Naur vi komme te Luntinga-lien, begynte skyntan å skria och far skolle in pau ett roelann å stjåla si to'lle-tre

arter, å fram kom mannen, som rådde om ruen: »Hvad hondan ska' ni på min hafre å jåra; ja har inte mer än de samma vitjerne. Han ble' arg o' slo' me' på mongen, så bægge skoplöserna lösna ve' de samma. Far to opp sin vadmalsbössa å skod änna in te Bornholm o' skod ryjggen å en studföllsing å låren å en gammal grådraged gåraman.

* * *

En själfmordskandidat.

»Här hänge' ja'!» sa Jöns Tygesson. Ja han hade verkligen hängt sig, det är också en historial Jöns Tygesson fick han som andra menskor lefva sitt lif här i världen och nådde en ålder af nära 80 år, fast hans förstånd under denna långa lefnad ické i omfång hunnit utveckla sig mera, än våra dagars 8-åriga skol-piltar hinna på en skoltermin.

Hans förstånd var alltså mycket inskränkt, men han ägde i sin ungdom ett par starka armar, som den tidens bönder lockade mycket arbete ur. Och såsom dräng stod han högt i ropet och hade visst tjenst i Lilla Långaröd. Stackars Jöns var där mer än en gång föremål för skämtets udd; och en gång drefs skämtet så långt, att Jöns gick hem och hängde sig; och det är den historien jag nu skulle omtala.

Jöns var mycket svag för det täcka könet; men något begrepp om huru han skulle kurtisera eller fria till ett fruntimmer egde han icke; utan han trodde, att

han kunde gifta sig med en eller flera, när helst han så tyckte, utan att behöfva fråga hvarken Anna eller Kristina efter det; han mente, att de vore hans hustrur, när han så önskade och ödet så bestämde.

En dag stod han och smilade mot pigorna i »stora-hus», då bonden passerade förbi och smälde dörren i lås öfver dem.

I huset uppstod ett hiskligt fnissande och »greborna» prickade och kittlade Jöns, så att han rent kiknade af skratt.

Därefter, när de fångna fått sin frihet, kom Jöns i förhör hos husbonden. Denne påtog sig en allvarsam min och sade till Jöns, att det nu var illa stäldt och omöjligt för honom att lefva, ty alla pigorna voro hafvande. Han var ju ett lefvande bevis på att Jöns varit i enrum med dem och var således barnens fader.

Jöns grät och snyftade.

Bonden gick vidare men'skan tillhanda med råd, hur han skulle klara sig ur situationen; och det afgörande rådet var, att han skulle gå och hänga sig. Men detta var något, som Jöns icke heller hade någon idé om. Akten måste föreläsas om och om igen, huru han skulle gå till väga för att komma ifrån detta verkliga elände. Sednare på dagen spred sig ryktet, att Jöns hade hängt sig.

Då detta själfmordsförsök — det blef ju icke annat än ett försök — blef bekant, hängde Jöns och dingla' öfver logen med repet väl fästadt under armarne och sade till pigorna:

— Farväl med er grebber, här hänge' ja!

Helge Pratare.

Nu har Helge i sina dikter visat, hvad han var såsom poet. Men vi ha sagt, att han var något mera, nämligen *lustigkurre*. Att omständligt beskrifva honom såsom sådan skulle vara ett onyttigt ting, ty denna vår beskrifning skulle ej ega förmåga att reproducera det nöje, som Helge med sina »spel» åstadkom bland sin publik. Dock för att ej alldeles med tystnad förbigå den ena sidan i hans begåfning och lemna det ena predikatet i vår karaktäristik öfver honom rent omtiveradt, anföra vi ett exempel på hur han härvidlag gick till väga.

När han under sina visiter hade inträdt i en väns stuga och helsat, kunde han börja att hålla monologer (d. v. s. tilltala och svara sig själf) på följande sätt:

— Sitt ner, Helge!

— Tackar!

Han satte sig. Reste sig strax åter, gick bort och öppnade hörnskapet eller skänken och betraktade, hvad där var. När han fick syn på brännvinsflaskan, sade han:

— Jåså, där är flaskan! Var så god och tag dig en sypp, Helge!

— Tack, tack!

Han slog i och tog sig ett glas. Vidare fann han i skåpet sin älsklingsrätt, de här framme omtalade fläskskankarne.

— Var så god, Helge, och ät köttskankarne till!
sade han.

— Tackar så rysligt mycket!

Han tog flaska och tallrik och gick bort till bordet, där han satte sig och började äta.

Något därefter sade han:

— Var så god, Helge, och tag halfvan!

— Tack, men det blir för mycket!

— Ah, nä gu', blir det ej, var så god!

— Ja, så låt gå! Han slog i och sade:

— Skål på nytt! sa' Åke Rohl, när han tog den förste.

— Skål, skål! Han tömde glaset.

Genom sin mimiska förmåga, sina komiska gester och derigenom att han var »en riktig figur» i frågor och svar under sina samtal med andra framkallade han den ena skrattsalfvan efter den andra bland husets folk.

Han fick gerna husera som han ville, ty med allt sitt gyckel var han en hedersman. Med ett ord: han representerade i sin person och fungerade i sin ort som ett litet ambulerande akrobatsällskap.

Så lefde han.

Någon tid efter hans död restes på sätt, som likaledes är nämndt, vid hans graf en symbolisk gravvård: en ohuggen, men af naturen väl formad sten, som f. n. är en af de mest monumentala på Kilhults kyrkogård, och i denna sten är inhugget:

HELGE PRATARE

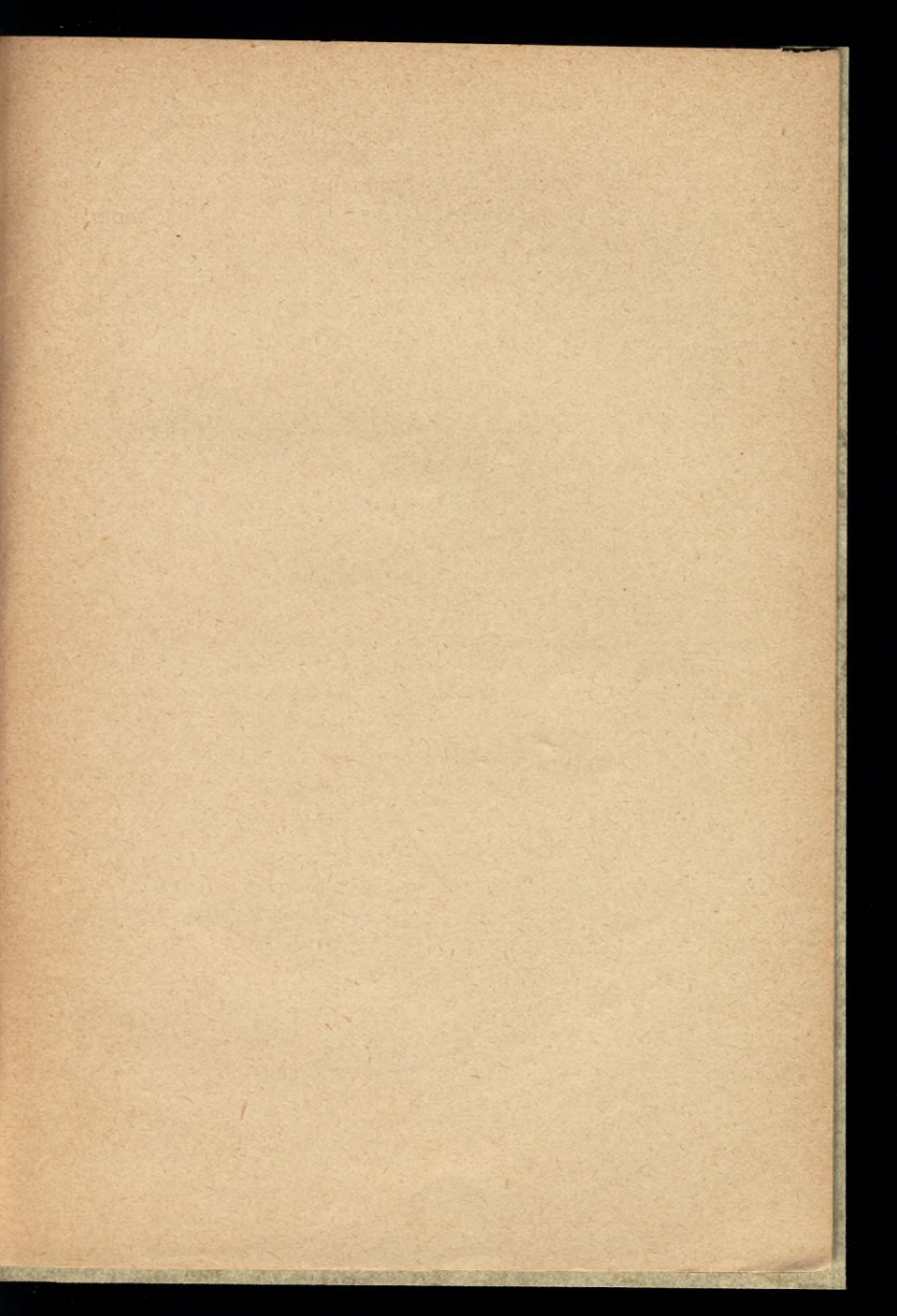
† 21/8 1876.

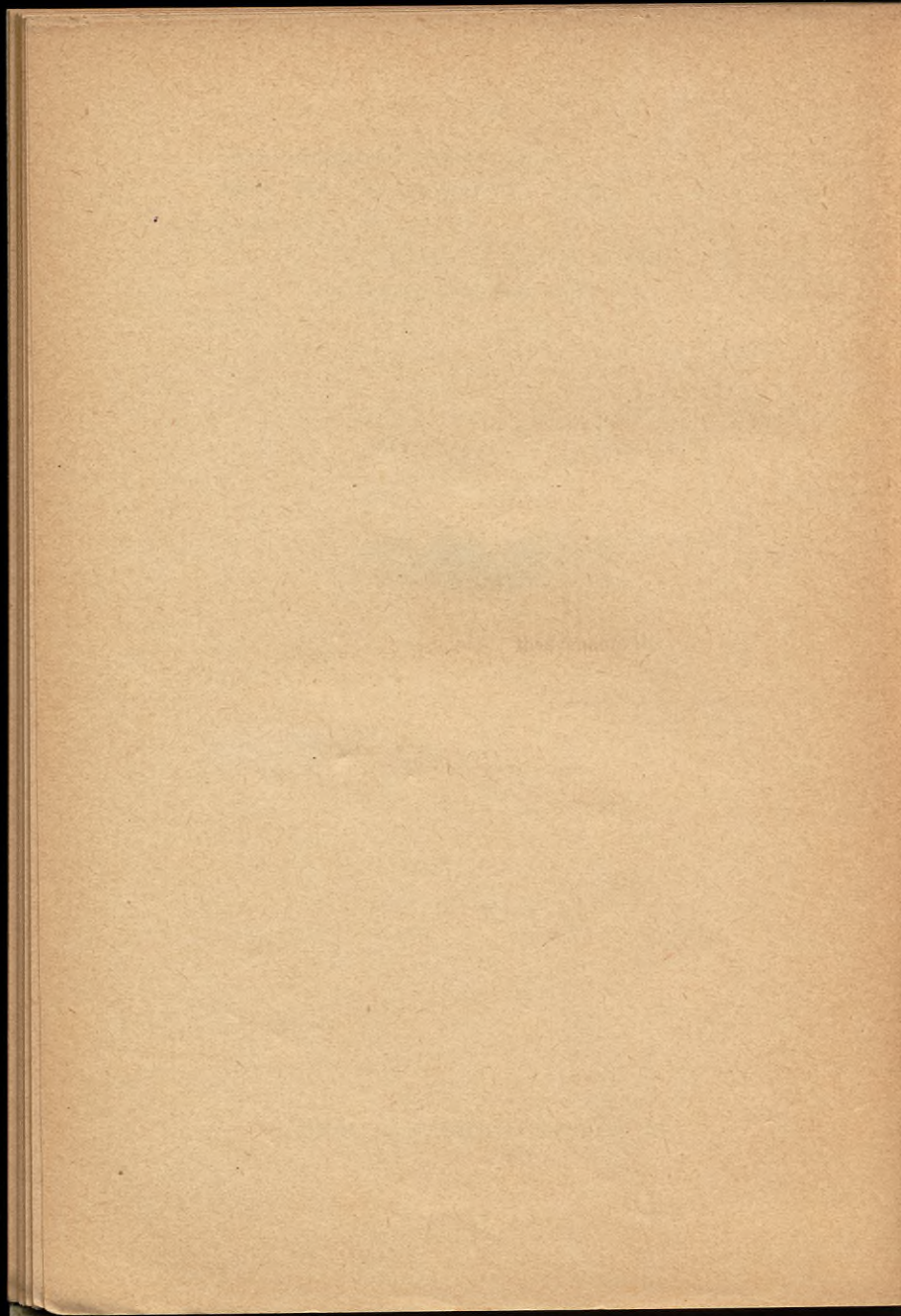
Hans födelseår känner ingen.

Med ett par variationer kunna vi om honom
anföra de bekanta orden:

»Ett lustigt lif han lefva fått,
en härlig död han nått.»

Af trycket har utkommit:

Sveriges statskunskap,

innehållande: redogörelse för ämbetsverken eller statsförvaltningen; grund-, kommunal- & strafflagarne m. m. af studerande Jöns Nilsson, *Benarp pr Espinge.*

Pris 40 öre.

Ur pressens omdömen om denna bok: ☼ — ● —

En liten förvånansvärdt innehållsrik bok. Här finnes allt hvad menige man i regel behöfver ega af lagkunskap. Uppsättningen är förträfflig. Önskligt vore att folkskolorna allmänt tillagnade sig densamma. *(Ystads Allehanda).*

För folkhögskolor torde denna bok vara nära nog **oumbärlig.** *(Skåningen Eslöfs Tidning)*

En nyttig bok, priset billigt, uppställningen redig, innehållet lättfattligt. *(Kristianstadsbladet)*

Denna bok borde såsom en slags **medborgarebibel** finnas i hvarje svensk mans och kvinnas ego. *(Flygbladet.)*

LENGERTZ
ANTIKVARIAT
TEL. 345 LUND TEL. 345

1001850036

